

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

נ"א מ"י פ"ח מהל'
שגגות הלכה א':
נ"ב ג' מ"י שם ה' א':
נ"ג ג' מ"י שם ה' א':

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה
לכדורי. דתני רבי אומר
לקרא אני חיה. בהמה
למה נאמרה כר. כדכתיב
לעילא. אידי דכתיב
בהמה וחיה כתב נמי שרין
טמא ונעלם. וכדנא דבי
ר' ישמעאל כל פרשה
שנאמרה ונשנית לא
נשנית אלא בשביל דבר
שנאמרה בה. ור' אליעזר
כיון דלא צריך לידע
באיה חטא הוא שטא.
בה מאי דריש ביה.
ואמרין פרט למתעסק
בטמא שאינו חייב מאי
טמא דבעין בה כוון
לכך יתחייב אבל דלא
קא מיכוון למעשה כלל
פטור. בין לר' אליעזר
בין לר' עקיבא על העלם
טומאה חייב על העלם
מקדש אינו חייב: בעא
מיניה רבא מרב נחמן
העלם טומאה והעלם
מקדש מהו. כגון שנעלם
ממנו שנטמא. וגם נעלם
ממנו שזה הבית בית
המקדש הוא. א"ל הרי
העלם טומאה בידו וחייב.
וא"ל רבא אדרבה הרי
העלם מקדש בידו ופטור.
ובא רב אשי ואמר חזון
אי מטומאה פריש כר.
ודחה רבובי דברי רב אשי
וא"ל לא שנא: ת"ר שני
שבילים אחד טמא ואחד
טהור הלך בראשון ולא
נכנס במקדש בשני ונכנס
בן שמועון. ואקשין פוסר

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדורי. בלא היה נמי מלי למדש
הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט
חיה וחיה נמי לא נכתבה אלא בשביל דבר שנאמרה בה כדנא
דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא

בהמה וחיה כדרי ותימה דפרק
בהמה המקשה (חולין דף ע"א.) משמע
דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל
חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש
משום דליטריך בהמה טמאה
לגופה והשתא בלא חיה נמי הוה
דרש' ג"ש דבהמה דמכל דבר טמא
נפקא ויש לומר דאי לאו בהמה
בכלל חיה לא הוה דרש' ג"ש
דבהמה טמאה אלא דכתיב בכל
דבר טמא אלא ה"א דלאו פרימי
למשמעין דבעין ידע אי צריך
איטמא אי צנילא איטמא אפילו
לרבי עקיבא אבל השתא דבהמה
בכלל חיה הוי כאלו כתב בהמה ב'
פעמים ש"מ לכדרי הוה דלחא ולר'
אליעזר אחא נמי למשמעין דבעין
ידע אי צריך אל צנילא איטמא
משרן וצנילא ולר' כיון דע"כ משום
דבהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא
ש"מ צנילו לא נכתב אלא בשביל
דבר שנאמרה בה ולא צנין ידע
במאי איטמא: **פרק** למתעסק.
פרק ספק אכל (כרימות דף י"ט.) מסיק
מתעסק דמאי אי צנילא וצנין
חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת
דשמואל וצקונטרס לא דק דזכיר
נמי מתעסק דעריית ומיהו תימה
דאמאי ליטריך בה פרט למתעסק
דשבת תיפוק ליה מטעמא דשמואל

דאמר התם דפטור מטעם דבעין מלאכת מחשבת ואמילתא
דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב צחלים
דעריית למה לי למיפטריה שבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא
דמלאכת מחשבת עיקר למה לי למחייביה צחלים דעריית משום
דנהנה וגרסא דאיכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
זה וחתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו
ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון
נחמין לחמון את התלוש ולהגזיז את התלוש למר כדאית
ליה ולמר כדאית ליה ונמא מחובר דנעשית מחשבתו
ומיפטר משום זה פרט למתעסק וצתרייהו איירי שמואל ומשום
הכי קאמר צכריות אלא מתעסק דשבת דשמואל דאירי נמי
לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי בה רבי אליעזר
ובחבז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סכור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא בו מיפטר לענין שבת מדכתיב בה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמון את זה וחתך זה וסכור שהוא תלוש ונמא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אלא התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חדא השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקרבן עולה
ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר בפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמרי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין בה ויש בה מיש בה ויש בה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש דאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו. תימה מנא
ידעינן אי משום דא"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל תרתייהו פירש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנעיה לן ולגבי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי ממשבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו. אי צרי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרי' ספיקו טמא אבל הכא איירי צרי' דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

עש

לכדרי צפ' קמא (לעיל דף י.) אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה כו':
פרט למתעסק. בדבר היתר וצא לידו איסור ולא נחמין לגופה
של זו כגון נחמין לחמון את התלוש וחתך את המחובר נחמין
לאשתו והרי אחותו עמה במטה ונשמטה אשתו וצאה אחותו
תחתיה ואיזה חייב נחמין לחמון
כסבור תלוש ונמא מחובר או כסבור
היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת
ומ"מ לזו נחמין וכן צא על אחותו
ונחמין לגוף זה כסבור היא אשתו: דרש
שש מחליף כו'. כשהיה שונה משנתו
פעמים מחליף דבר זה לדבר זה ולא
היה מקפיד לפי שאין צנייה חייב
ופטור: **העלם** על זה. טומאה
ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע
דפטרי על העלם מקדש: אי
טומאה פריש. אי מחמת טומאה
שהודע לו פירש מן העצירה (ומציא
קרבן) שאמרו לו טמא אחת: הרי
העלם טומאה בידו. איגלאי מילתא
שביאמו למקדש בשביל העלם טומאה
היה: הוי **מקדש קפריש**. שאמרו לו
מקדש הוא זה ומחמת כן טוהא על
ציאתו ולא זכירו לו טומאה איגלאי
מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו:
כלום פריש מקדש כו'. כשהודיעוהו
אחד מהם שם אל לבו לומר מה צדק
ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם
שניהם היה בידו: אלא לא שנא.
ופטור: **אחד טמא**. מת קבור זו
וא"ל להלך שלא יאשהיל: **והלך צראשון**.
ואינו יודע אם בטמא אם בטהור ולא
נכנס למקדש: **צני ונכנס**. וחזר
והלך צני ידע שהלך צנייהם והרי
הוא טמא ודאי ונכנס למקדש בהעלם

טומאה שנתעלם ממנו טומאה: חייב קרבן עולה ויורד שיש
כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך צראשון**. ידע שהוא ספק טמא:
ונכנס. למקדש בהעלם טומאה ששכת הלכור בשביל זו: והוא
ושנה. הוה בשלשי ושנה בשציעי וטבל: וחזר והלך צני. ידע
שהוא ספק טמא: **ונכנס**. למקדש בהעלם טומאה: חייב. או
מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה
ראשונה או ציאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוסר**. דאין כאן
צחית מכיון ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שציל
שני ספיקא היא שהרי טהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון
הוא הטמא: **פוסר כגון**. אף צראשונה ולקמן [ע"פ] מפרש לה:

שמואל במתעסק דמיפטר משום זה לר' אליעזר אלא שאל חשש
ובחבז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סכור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא בו מיפטר לענין שבת מדכתיב בה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמון את זה וחתך זה וסכור שהוא תלוש ונמא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אלא התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חדא השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקרבן עולה
ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר בפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמרי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין בה ויש בה מיש בה ויש בה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש דאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו. תימה מנא
ידעינן אי משום דא"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל תרתייהו פירש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנעיה לן ולגבי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי ממשבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו. אי צרי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרי' ספיקו טמא אבל הכא איירי צרי' דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

(א) לעיל ו. [חולין ע"א].
(ב) צ"ק סד: סוטה ג.
(ג) נמנות י. בטריות מג.
(ד) כרימות יט. (ד) שבת ע:
(ה) נמנות יט. [פסחין סג].
(ו) כרימות יט: יט. נל
(ז) הוהא עד סופו. (ז) רש"ל
(ח) וי' מהרש"א
(ט) שם שבת.

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו
אשר חטא בה והביא את
הקרבן שצריך עדים וקר
הבמים:
ויקרא ד כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק.
י"ב עין צהריתין דף קכ
ע"ב וצחיות דף ע"א:

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה
וגשנית כו'. אורחיה
דקרא לחזר ולשבת את
האמור מפני דבר אחר
המתעסק ככפילתו (שם)
(א) אחד טמא ואחד
טהור. ואין ידוע אחת
טמא ואחת טהור (כרימות
יח.) ולא נכנס. למקדש
(שם) בשני ונכנס.
למקדש, ובכניסתו נעלמו
ממנו מקדש וידע טומאה,
דהוה ליה ידיעה בתחילה
ובפון והעלם צנייהם (שם)
ושטמ"ק. חייב. על ציאת
מקדש, דמה נפשך איכא
ידיעה ודאית וטמא הוא
שהרי הלך בשחמין (שם)
ואח"כ הלך בידו בשני
ובכניסתו נעלמו ממנו
טומאה חייב
דכניסה ראשונה, חייב
(שם) ר"ש פוסר. זו,
דשני טומאות צנייה, אכל
חדא וחדא כניסה איכא
לומר שציל זה הוא
הטהור, והלך לידא ידיעה
ודאית בתחלה, ובטומאה
מקדש בעין ידיעה בתחלה
ובפון והעלם צנייהם,
ותיק' דמחייב מפרש
טעמיה לקמן (שם יט.).